

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Website: www.rotterdam.nl

Van: Juliette Haanappel
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2401-4090 - 24bo002811

Onderwerp: Digitale Inclusie

Datum: B&W 30 januari 2024

Aan de gemeenteraad

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

In de commissievergadering WIOSSAN van 13 december jl. heeft de wethouder Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie tijdens de bespreking van het programmaplan Digitale Inclusie een aantal toezeggingen gedaan die ook andere portefeuilles betreffen. Met deze brief stellen wij voor een aantal toezeggingen af te doen en informeren wij u over de stand van zaken van deze toezeggingen.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Coalitieakkoord: Eén stad 2022-2026
- Programmaplan Digitale Inclusie (23bb007409)
- Toezegging Digitale inclusie – maatschappelijke code (23bb008747)
- Toezegging Digitale inclusie – public roam (23bb008750)
- Toezegging Digitale inclusie – algoritmen Civic AI-Lab (23bb008746)
- Toezegging Digitale inclusie – openstaande vragen (23bb008751)
- Toezegging Digitale inclusie – meetbare doelen (23bb008749)
- Raadsinformatiebrief Pauzeren ontwikkeling risico-inschattingsmodel (23bb005674)

Toelichting:

Portefeuille Digitale Inclusie

Er is u toegezegd (23bb008747) toe te lichten wat wordt bedoeld met de maatschappelijke code, zoals deze is vermeld in het programmaplan Digitale Inclusie. In het Civic AI-Lab onderzoeken we op welke maatschappelijke vraagstukken, vanuit het belang van de Rotterdammer, algoritmes een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van zo'n vraagstuk. In een maatschappelijke code verwerken we de waarden die Rotterdammers belangrijk vinden. Dit verwerken we in een set met maatregelen waaraan (de ontwikkeling van) algoritmes idealiter voldoen. We willen hiermee een breder draagvlak creëren wat we wel en niet toelaatbaar vinden bij toepassingen van A.I. in de stad. Als gemeente hebben we ook een voorbeeldfunctie in de stad en willen (Rotterdamse) organisaties stimuleren de maatschappelijke code te gebruiken.

Verder neemt de gemeente Rotterdam mensenrechten en andere ethische zaken mee in deze overwegingen, waarbij we maatschappelijke normen en waarden als leidraad hanteren.

Daarnaast is toegezegd (23bb008750) u te informeren over de stand van zaken van de verkenning van Public Roam. Er hebben verkennende gesprekken plaatsgevonden om openbare wifipunten t.b.v. de toegang tot internet te realiseren in vestigingen van de bibliotheek en in wijkhubs. Verder zijn in samenwerking met Amsterdam, Den Haag en Eindhoven gesprekken gaande over het gezamenlijk inzetten op het realiseren van openbare wifipunten voor inwoners. We streven, mede naar aanleiding van deze gesprekken, naar het realiseren van ten minste 15 van deze wifipunten dit jaar en nog eens 25 wifipunten volgend jaar in Rotterdam.

Ook is u toegezegd (23bb008746) na te kijken of het mogelijk is algoritmes via het Civic AI-lab 'open source' te maken, zodat ook andere partijen daar gebruik van kunnen maken. Voor het al dan niet open source maken/publiceren van code zijn de (Archief)wet en ontwikkelingen vanuit het ministerie BZK/VNG leidend. De keuze voor het open source maken van algoritmes is een keuze die we per algoritme maken. Deze keuze is bijvoorbeeld afhankelijk van de vertrouwelijkheid van het proces dat we met een algoritme ondersteunen. Een tweede aandachtspunt bij het open source maken van algoritmes is dat het waarschijnlijk weinig bijdraagt aan het vertrouwen van inwoners omdat het begrijpen van een algoritme de nodige specialistische kennis vraagt. We zullen daarom kijken hoe we het zo goed mogelijk uitlegbaar kunnen maken.

Tot slot is toegezegd (23bb008749) u te laten weten wat de wethouder Welzijn, Samenleven, Sport en Digitale Inclusie gaat meten in de voortgangsrapportage van het programmaplan Digitale Inclusie die in het najaar met u gedeeld zal worden en daarbij eveneens een uitsplitsing te doen van het beschikbare budget. Op dit moment wordt het programmaplan Digitale Inclusie verder uitgewerkt en in de praktijk gebracht. Op basis daarvan zullen doelen en mijlpalen worden geformuleerd waarop in de voortgangsrapportage zal worden gerapporteerd. Eind maart zullen we de raad daar nader over informeren en voorstellen deze toezegging op dat moment ook af te doen. De gevraagde uitsplitsing van het budget is te vinden in het programmaplan Digitale Inclusie in hoofdstuk 7 (23bb007409).

Portefeuille Organisatie en Dienstverlening

U stelde een aantal vragen die betrekking hebben op de portefeuille van de wethouder Financiën, Organisatie, Dienstverlening en Grote Projecten. De vragen gaan over digitale toegankelijkheid en specifiek de toegankelijkheid van de website Rotterdam.nl. Overheidsinstanties hebben de wettelijke taak toegankelijk te zijn, deze verplichting staat beschreven in de WCAG (Web Content Accessibility Guidelines).¹ De gemeentelijke website www.rotterdam.nl heeft een score B en voldoet daarmee grotendeels aan de toegankelijkheidscriteria. Het grootste deel van Rotterdam.nl voldoet aan een score A/AA maar vanwege benodigde zogenoemde plug-ins (dit zijn technische toepassingen van derden zoals de voorleesfunctie, vertaalfunctie en chatfunctie) die niet volledig toegankelijk kunnen zijn, scoren we in zijn totaliteit een score B. Wanneer het aanpassen van de plug-ins nog niet is gelukt per 1 april 2024 dan wordt de toegankelijkheidsverklaring daarop aangepast. De website op zichzelf is dus volledig toegankelijk voor mensen met een beperking. Dit wordt bij het toevoegen van nieuwe functionaliteiten en grote updates ook getest met specifieke gebruikersgroepen.

¹ [Toegankelijkheid | Digitoegankelijk.nl & Web Content Accessibility Guidelines \(WCAG\)](#)

Verder is het verplicht om toegankelijkheidsverklaringen te publiceren op de website en in het register, deze zijn te vinden op:

- [Toegankelijkheid | Rotterdam.nl](#)²
- [Toegankelijkheidsverklaring van Gemeente Rotterdam | toegankelijkheidsverklaringen.nl](#) (site van de Rijksoverheid)³

Ondanks dat de toegankelijkheid wettelijk gezien op orde is, zijn er nog diverse acties die we als gemeente ondernemen om tot niveau A/AA te komen:

- Blijvende samenwerking met externe experts op dit gebied;
- Continue monitoring op toegankelijkheid via een geautomatiseerd systeem;
- Samenwerking met de leveranciers van de externe plug-ins om deze volledig toegankelijk te maken;
- Pdf's zoveel mogelijk beperken op de website, omdat dit format zelden volledig toegankelijk is;
- Nauwe samenwerking met Logius en DigiToegankelijk/Top: de organisaties die de overheid hierbij ondersteunen en controleren.

Daarnaast hebben we ook aandacht voor 'toegankelijkheid' die niet verplicht is volgens de WCAG. Denk hierbij aan het taalniveau en het testen van toepassingen met verschillende gebruikersgroepen op het gebied van gebruiksvriendelijkheid. Tenslotte zijn alle overige gemeentelijke websites recent in kaart gebracht. De sites die niet ondergebracht konden worden bij Rotterdam.nl, worden nu ook toegankelijk gemaakt. Deze websites zijn te vinden op: [toegankelijkheidsverklaringen | Rotterdam.nl](#)⁴

U heeft gevraagd waarom we de toegankelijkheid niet waarborgen in bijvoorbeeld een verordening, zoals de VNG voorstelt in hun handreiking over digitale toegankelijkheid overheid. Sinds 2018 zijn we als gemeente bezig met acties die volgen uit deze handreiking. Wij verantwoorden de toegankelijkheid van websites via het wettelijk verplichte overzicht op de website [www.rotterdam.nl](#). Hier zijn alle gemeentelijke websites en apps van de gemeente te vinden met een eventuele link naar de toegankelijkheidsverklaring.

Er is ook gerefereerd aan een bericht van de nationale Ombudsman waarin gezegd wordt dat slechts 21 van de 342 gemeenten gebruik maken van de zogenaamde "DigiD-machtiging". U vroeg hoe dit in Rotterdam geregeld is. De DigiD-machtiging betreft een machtiging zodat iemand de Berichtenbox van MijnOverheid kan inzien van een ander persoon. Rotterdam behoort nog niet tot die 21 gemeenten die deze dienstverlening biedt, maar heeft wel als eerste, samen met de gemeente Den Haag, Binnenlandse Zaken en VNG een pilot afgerond waarin het regelen van gemeentelijke dienstverlening door middel van een verstrekte machtiging mogelijk wordt gemaakt. Deze dienstverlening gaat dus verder dan enkel het bekijken van de Berichtenbox. De komende periode worden gemeentelijke producten en diensten hierop aangesloten. Er zijn verschillende categorieën van machtigen, waarbij vrijwillige machtiging en machtiging op basis van bewindvoering als eerste zijn ingeregeld. Machtigingen op basis van particulier bewind, curatoren, mentoren en ouderlijk gezag wordt in het eerste kwartaal 2024 technisch ingeregeld. Uiteindelijk is het de bedoeling dat als een Rotterdammer inlogt via een machtiging, alle beschikbare producten en diensten getoond worden.

² [Toegankelijkheid | Rotterdam.nl](#)

³ [Verklaring van Gemeente Rotterdam | Invulassistent Toegankelijkheidsverklaring](#)

⁴ [Toegankelijkheidsverklaringen | Rotterdam.nl](#)

U had de vraag of de gemeente is voorbereid op een scenario waarbij de toegang tot internet wegvalt en of wij nadenken over dergelijke dreigingen. De VNG Expertgroep Business Continuïteit Management (waar Rotterdam zitting in heeft) beschrijft 7 scenario's die Nederlandse gemeenten o.a. kan overkomen, te weten: uitval van gebouwen, uitval door stroomstoring, uitval ICT, cybercrisis, uitval datacommunicatie, uitval telefonie en uitval personeel. De VNG adviseert gemeenten om de impact van een dergelijk scenario te vertalen naar "wat dat betekent voor de bedrijfsvoering en haar kritische processen" (= Business Impact Analyse). Als de impact duidelijk is, kunnen maatregelen ontwikkeld worden en ingeregeld worden. De fallback-scenario's worden beschreven in zogenaamde Business Continuïteits Plannen (BCP's). In de BCP's wordt beschreven of een online en/of offline infrastructuur noodzakelijk en gewenst is. De noodzaak en behoefte verschilt per onderdeel en is afhankelijk van het soort calamiteit. Binnen de gemeente is o.a. het draaiboek Zeer Grote ICT verstoringen ontwikkeld. De gemeente is gestart met het opstellen van BCP's per cluster.

Tot slot was u van mening dat bij zelflerende systemen en de ontwikkeling van nieuwe kunstmatige intelligentie er altijd een ethische toets verplicht moet worden en de vraag was of het college dit kon verzekeren. We kunnen garanderen dat bij zelflerende algoritmes zonder menselijke tussenkomst een IAMA (impact assessment voor mensenrechten bij de inzet van algoritmes) wordt uitgevoerd, inclusief ethische toets. Deze algoritmes vallen in de categorie hoog risico en dan is dit de standaard. Voor toekomstige ontwikkeling moet Rotterdam voldoen aan de risicoclassificatie uit de AI-act en de daaruit volgende beheersingsmiddelen, waaronder ethisch toetsen.

Portefeuille Werk en Inkomen

U heeft aangegeven dat een algoritme kan helpen bij het bestrijden van onrechtmatigheden (bijvoorbeeld binnen de Participatiewet). Vervolgens wilde u weten wat er in dit plan mee gaat gebeuren en hoe dit in overeenstemming is met andere portefeuilles. Het programmaplan Digitale Inclusie richt zich niet specifiek op algoritmes gericht op opsporen van onrechtmatigheden. De keuze tot inzet van een specifiek algoritme ligt bij het desbetreffende domein. Digitale inclusie richt zich op het begrip van en interacties met de Rotterdammer en organisaties over AI en algoritmes in de breedte. Landelijke rapporten, bijvoorbeeld vanuit de Tweede Kamer, zijn mede de aanleiding om als gemeente in de breedte op dit onderwerp te investeren. Deze rapporten zijn richtinggevend.

Het gebruik van het risico-inschattingsmodel dat werd gehanteerd binnen Werk en Inkomen is in 2021 stopgezet. Het risico-inschattingsmodel diende niet voor opsporing van fraude, maar om mogelijke onrechtmatigheden ("foutjes") in de uitkering tijdig te signalen zodat dit in een heronderzoek, in afstemming met de uitkeringsgerechtigden, rechtgezet kon worden. In de brief 'Pauzeren ontwikkeling risico-inschattingsmodel' (toezegging 23bb005674) bent u geïnformeerd dat de doorontwikkeling van het risico-inschattingsmodel voor heronderzoek gepauzeerd is, omdat het vanuit pragmatische en bedrijfsmatige redenen nu niet mogelijk is om een model te ontwikkelen dat geen vooringenomen elementen bevat, voldoet aan de transparantie-eisen en doelmatig is.

Portefeuille Veiligheid

U wilde meer weten over cyberweerbaarheid en de samenhang met het programmaplan Digitale Inclusie. Op dit moment vindt een verkenning plaats om de samenwerking tussen de programma's digitale inclusie en digitale criminaliteit te verstevigen. Wij streven naar een integrale(re) samenwerking waarin beide programma's d.m.v. het delen van kennis, ervaringen en middelen elkaar versterken.

Daarnaast wilde u weten of geïnvesteerd wordt in het cyberproof maken van onze programma's en op welke manier. Binnen de gemeente Rotterdam is cybersecurity verankerd in de programma's en projecten die van invloed zijn of impact hebben op informatiesystemen/applicaties. Met onder andere het Security by Design principe en penetratietesten op nieuwe en bestaande informatiesystemen identificeren en adresseren we potentiële kwetsbaarheden. Verder leggen we strikte veiligheidseisen op aan onze leveranciers van deze (informatie)systemen. Dit alles gebeurt in een sterk veranderend en complex dreigingslandschap. We doen dit in afstemming met de informatiebeveiligingsdienst (IBD). Het handhaven van een hoog niveau van cyberweerbaarheid vereist voortdurende (nieuwe) investeringen, met als doel om de cyberweerbaarheid adequaat af te stemmen op het steeds veranderende dreigingsbeeld en normenkader (NIS2).

Tot slot

Wij stellen uw raad voor met deze brief bovengenoemde toezeggingen 23bb008747, 23bb008750, 23bb008746 en 23bb008751 als afgedaan te beschouwen. Eind maart wordt u nader geïnformeerd over de toezegging 23bb008749.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Er zijn geen financiële en juridische consequenties.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

J.H. Meijer, l.s.

De burgemeester,

R.A.C.J. Simons, l.b.